

DO JERUZALÉMA!

Cesty za vírou, prací i poznáním

Balkán, Turecko, Palestina a Egypt
v dokumentech tří řemeslníků
z druhé poloviny 19. století

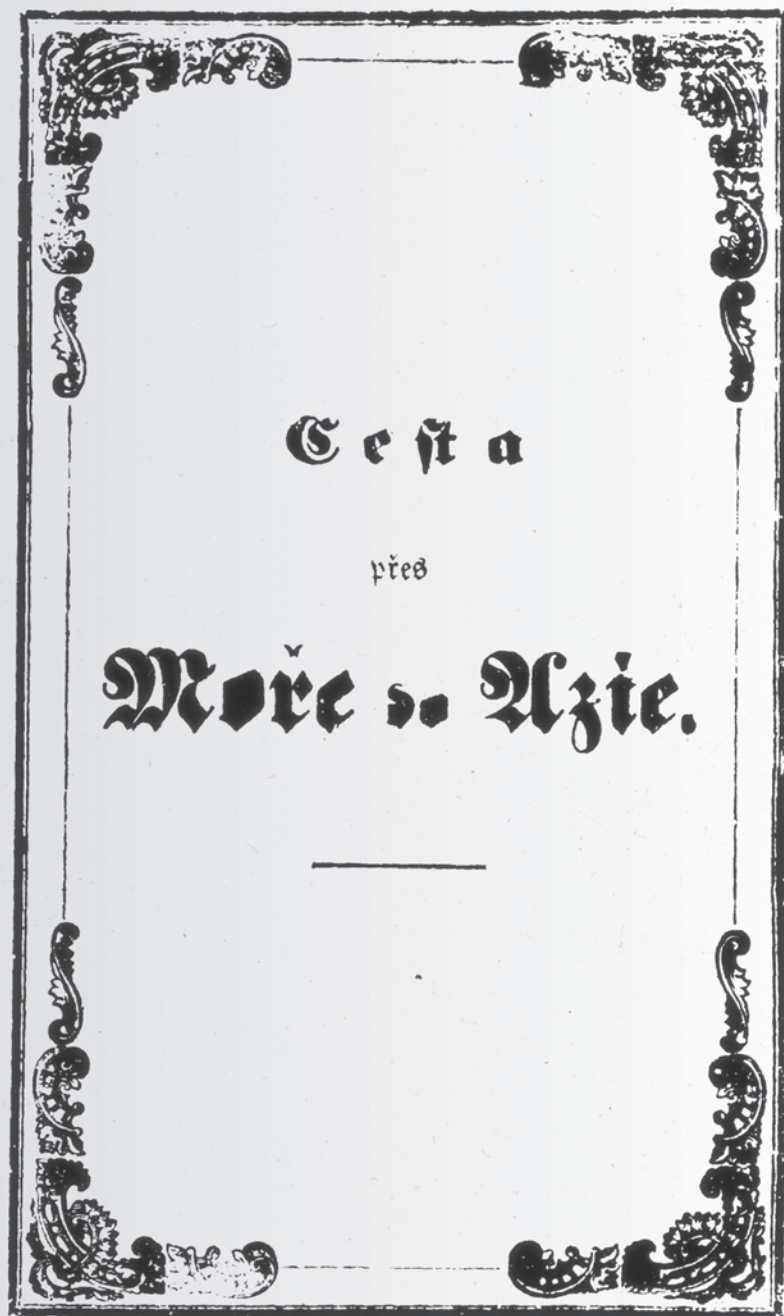
Zdeněk Fišer

Moravské zemské muzeum
Brno 2022

Obsah

Cesty za vírou, prací i poznáním	7
I. Hanácký tkadlec na cestě do nebeského Jeruzaléma.	
Filip Sigmund z Rataj	13
II. „Afrikán“ z Polné. František Činčera, zámečník v Egyptě	31
III. Stolař na cestách. Daniel Šustek ze Slovenské Lúče	38
Poznámky	47
Edice	59
I. Cesta přes moře do Azie	59
II. Listy českého zámečníka z Egypta	199
III. Cesta ces Turecko do Svätej zeme	231
Ediční poznámka	273
Poznámky k edici	275
Prameny	285
Slovníky, encyklopedie, lexikony, příručky	286
Použitá literatura	287
Obrazová příloha	293
Resumé	319
Rejstřík	321

Obálka knihy Filipa Sigmunda, vydané v roce 1860 v uherské Skalici. Zdroj: Archiv autora.

Moravan.

Kalendář na rok obyčejný

1867.

Ročník šestnáctý.

Nákladem Dědictví ss. Cyrilla a Methodia.

Pořádatelé:

Ignát Vurm
vikař Olomúcký.

Jan Kř. Vojtěch
prof. theologie.

Hvězdářskou část vzdělal:

Dr. Florian Šindler,
ředitel techniky v Brně.

V Brně.

V komisi u Antonina Nitsche v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci
a Karla Řivnáče v Praze.

Tiskem národní kněhtiskárny Josefa Šnaidra.

Obálka kalendáře Moravana na rok 1867, v němž bylo otištěno několik dopisů Františka Činčery z Polné. Zdroj: Archiv autora.

Dne 29. srpna.

Po smutné noci včasné ráno jsem vstal a do Strážnice přišel, a an jsem včera pro tesknost nevečeřel, tedy dnes jsa hladov zde jsem posnídal, k čemuž jsem jeden pekáček (z domu) vyndal, z něho kousek zjedl, k čemuž sobě za groš ovoce koupil a též pojedl, na co pak po snídani ihned ku Skalici¹³ spěchal. Jak brzy jsem do Skalice došel, hned zas bez povšimnutí odtud do Holíče ubíral. Tam přijda též se dlouho s podíváním nemeškal, než an poledně bylo, po suchu poobědval a zas ihned k Prešpurku uháněl. Než pak jsem od Holíče k první vsi došel, bylo již se pomálu k večeru chýlilo, přec ještě zde jsem na noc zůstat nehodlal, než ještě odtud na nejbližší ves na noc dojít zamýšlel, avšak když jsem ze vsi ven vyšel a se na poptání dověděl, že dvě hodiny na nejbližší ves dobře co jíti mám, teprv jsem nucen byl zde přenocovati. Že však již jsem hodný kus cesty ze vsi ven vyšel, odtud již zpátkem do vsi mne daleko bylo, než an zde mnoho stodol slámou obložených stálo, tehdy do slámy tej se zakutal a tam přenocoval.

Dne 30. srpna.

Slunce již vycházelo, když jsem se byl ze slámy vyřítil, na co ihned spěchem se oblekl a zas k Prešpurku uháněl. Však zas jak včera, dnešní cesta mně tak odběžitá nebyla, neb již hned z rána jsem slabost nohou cítil. Mimo toho na den takové horko bylo, že jsem slabotou málem až na zem padal, přec ale v největší obtíži jsem na večer až do Prešpurka došel a tam přenocoval.

Dne 31. srpna.

Dnes ráno, jak jsem jen ze spaní procítl a se oblekl, hned jsem se k odplutí na Dunaji po parolodi chystal. Dřív ale než čas určený k odplutí došel, byl jsem do knihskladu vešel a tam sobě mapu k cestování koupit chtěl, avšak jakou jsem potřeboval, takovou jsem ani v jednom, ani v druhým a v žádným krámu koupit nedostal, co když se mně nepovedlo, teprv jsem ku parolodi spěchal, tam sobě vstupní lístek pro druhou třídu vyplatil, pak sobě potravu na některý den nakoupil, na co již pak na loď sedl a po deváté hodině na lodi k východu plovat. Po včerejším přenáhlení a horku se mi dnes vítaně jelo, to však se mně líbit nechtělo, an jsem na lodi mnoho panstva sedět viděl a jich skvostně oblečených a drahými pokrmy a nápojmi opatřených pozoroval, při čemž oni největších rozmarů svého zde bytí požívali, na co jsem já ne bez povšimnutí patřit musel, a to tím víc, an jsem velkolepost těchto proti mé chudobě za blahost považoval, přičemž jsem si pomyslel, jak blaze se těmto všudy vede, jako i zde na cestě dobře býti se zdá. Nic však méně, přec jsem se nad tím nermoutil, a přec bez úrazu cestochtění alespoň jsem se kojil, že mohu zároveň s těmito a snad ještě dál kam tito cestovat, a že alespoň jsem cestu mého přání dospěl. Mimo toho i tím jsem se kojil, že se mně plavba tato dosti zdárná býti stála, kdežto loď dosti prudko šla, takže než

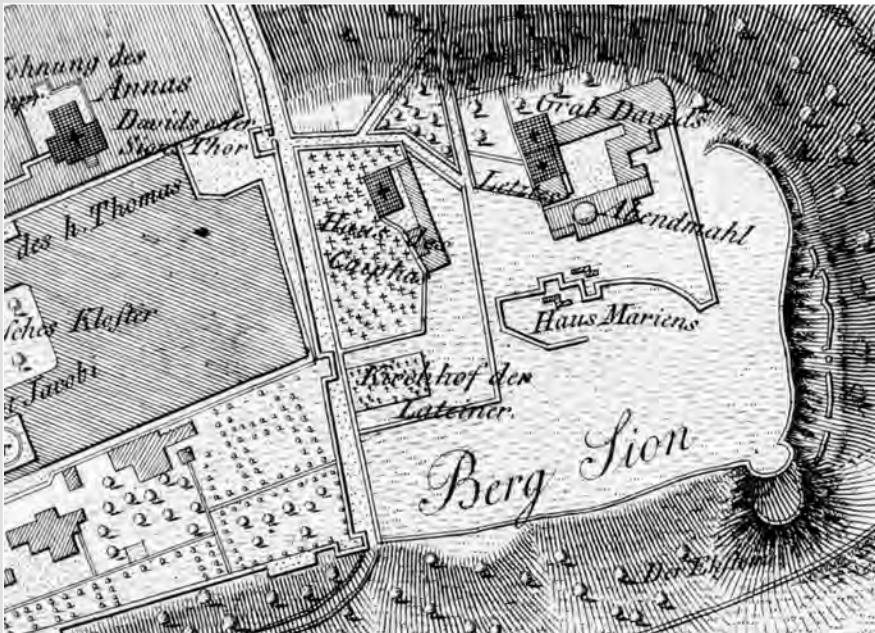
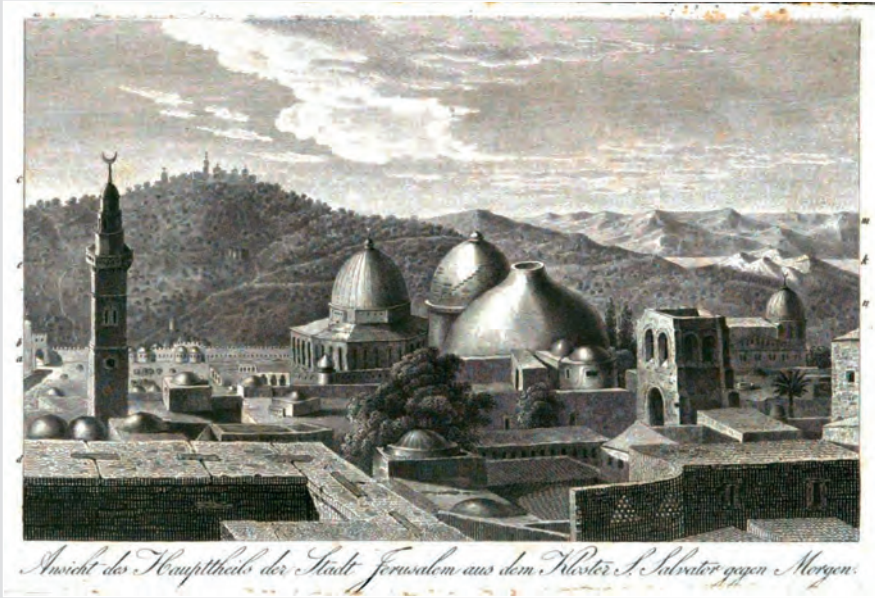
V Alexandrii, 16. novembra 1863.

Nejdražší rodičové!

Prosím Vás především za odpuštění, že jsem Vám tak dlouho nepsal a nic o sobě věděti nedal. Budete si snad mysleti, že jsem snad nemocen, nikoli, já jsem chvála Bohu zdrav, aneb že se mně dobře vede, a proto že na domov zapomínám a na Vás ani nemyslím. Naopak, já se pořád s Vámi v mysli obírám a každou chvíli si na Vás vzpomínám, zdaliž nejste nemocni, jak se Vám vede, co děláte a jak to truchlivě s Vámi a s celým nebohým městem vypadá a modlívám se za Vás. Pán Bůh jest mocný a má vždy ještě více, nežli rozdal. Vaše smutné psaní jsem obdržel a velice jsem se zarmoutil, takže mně kolik dní ani jíst nechutnalo, nemohl jsem ani spát, bylo mně pořád do pláče. Tedy celé město vyhořelo,¹ i náš krásný kostel. Vám nezůstalo ničeho, dům prohořel do základu, všechno Vám shořelo, i náradí, šaty, prádlo, stodola s obilím, zdi se boří, tetička umřela třetí den po ohni,² babička je nemocná, nemáte kde zůstávati a nemáte dobytek kam dáti, čím ho živiti, musíte ho prodati. Potěš Vás Pán Bůh a sesliž Vám pomoc z nebe skrze dobré lidi. Já si na to vše nesmím doposud vzpomenouti. Neměl jsem stání domů jíti, co bych tam dělal? Máte beztoho ještě sedm dětí doma. Co bych Vám tam byl platen? Umínil jsem si, že půjdu do Svaté země, do Jerusálema, kde Spasitel trpěl a Maria Panna plakala, že navštívím Kalvarii a Boží hrob. Pas mám do cizích zemí, v tom nebylo ovšem překážky, ale peněz nebylo. Když mne mistr vyplatil, nebylo toho mnoho, viděl jsem, že bych s penězi tak daleko nedošel. I koupil jsem si kukátko a několik obrázků k němu,³ a pustil jsem se tureckou říší skrze Bulhary, kde jsem se s obyvateli jakž takž srozuměl, k Černému moři. V Dobruči⁴ octl jsem se mezi Tatarsy.⁵ Oni mně nerozuměli a já jim. Měli mne za Angličana a já zatím mluvil jen po česku. Já ukazoval jim obrázky v kukátku a oni mně dali jíst a nocleh a vždy také něco peněz tureckých. Tataři se pilně dívali, některý i třikrát po sobě mně zaplatil a do kukátka se díval. Chtěli pořád viděti Stambul (Cařihrad). Já Stambul neznal a města na obrázkách také ne. Při jednom městě se tázali, zdaliž tj. Stambul; já pokývl hlavou a platilo to za Stambul. Jinému městu jsem dal jméno Paříž a opět jinému Londýn. Já ty města neznal a oni také ne. V Šumle,⁶ tam jest velká pevnost, tam jsem se sešel v pivováře s Čechem Švarcem, on prý v Praze také do Grégrových Národních novin psával. Počastoval mne co krajana. Byli tam také Poláci, co utekli z Ruska. Tam jsme si česky zazpívali a byli veselí.

Z Varny jsem se plavil na francouzské lodi do Cařihradu. To je Vám veliké město a pohled na něj krásný, až se srdce směje, uvnitř ale zpustlé a špinavé. Ulice nejsou dlážděny a plny bláta, místy zrovna propast. Šest dní jsem tam čekal na práci a nemohl ji dostat. Byl jsem také v kostele řeckém, ten jest velmi krásný, já jsem se nemohl na všechno ani dost vynadívati. Já byl tam neznámý a proto

Pohled na Jeruzalém, zachycený v publikaci F. W. Sieber: *Reise von Cairo nach Jerusalem und Wieder zurück*. Prag – Leipzig 1823, 2. vyd. 1826. Zdroj: Digitalizovaný dokument Národní knihovny ČR.

Mapa části Jeruzaléma, vydaná u F. W. Siebera v Praze roku 1818. Zdroj: Archiv autora.